

- ☰ Inleiding
- ✓ Inhoudsopgave
- 💬 Kernboodschappen
- ☆ Controlekader
- 👁 Vooruitkijkend
- 📁 Bijlagen

Morgen maak je samen

Rapportage interim-bevindingen 2023

Gemeente Ede

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
12 december 2023

 Inleiding Inhoudsopgave Kernboodschappen Controlekader Vooruitkijkend Bijlagen

Inleiding

Gemeente Ede
T.a.v. het college van burgemeester en wethouders
Raadhuisplein 1
6711 DD EDE

12 december 2023

Referentie:NLE00025448.1.1

Geachte leden van het college van burgemeester en wethouders,

Graag presenteren we u hierbij onze tussentijdse bevindingen die voortkomen uit de controle van de jaarrekening van de gemeente Ede over het boekjaar geëindigd op 31 december 2023. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2023.

Dit rapport is gebaseerd op onze werkzaamheden tot en met 31 oktober 2023. Indien er na deze datum nieuwe bevindingen zijn met betrekking tot de interne beheersing, dan zullen wij dit met u delen in ons accountantsverslag.

We hebben deze rapportage besproken met de concerncontroller, de directeur Bedrijfsvoering en de wethouder Financiën op 30 november 202. Vervolgens hebben we deze rapportage toegelicht tijdens de vergadering met de auditcommissie op 7 december 2023. Mocht u toch nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

S.J. Dul MSc RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Leonard Springerlaan 35, 9727 KB Groningen, Postbus 8060, 9702 KB Groningen
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop) voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Inhoudsopgave	2
Kernboodschappen	3
Controlekader	4
Controleomgeving	5
Interne beheersing	6
Beheersing van IT-omgeving	7
Cybersecurity	8
Fraude en wet- en regelgeving	9
Vooruitkijkend	10
Rechtmatigheidsverantwoording	11
ESG en lokale overheden	12
Ruimtelijk domein	13
Executiekraacht	14
Het controleproces	15
Bijlagen	16
Detailbevindingen	17

- ☰ Inleiding
- ✓ Inhoudsopgave
- ☞ Kernboodschappen
- ☆ Controlekader
- 👁 Vooruitkijkend
- 📁 Bijlagen

Onze kernboodschappen

In dit hoofdstuk staan we stil bij onze belangrijkste boodschappen die we hebben geformuleerd naar aanleiding van de interim-controle bij de gemeente Ede.

01

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen**
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Kernboodschappen (1/2)

Een geschikte basis van de interne beheersing

Als onderdeel van onze tussentijdse controle hebben wij de kwaliteit van uw [interne beheersing](#) langs het drielijnenmodel beoordeeld. Onze algemene indruk is dat uw interne beheersing in opzet en bestaan van voldoende niveau is om tot een betrouwbare jaarrekening te komen. We vragen aandacht voor bevindingen uit voorgaande jaren waar geen voortgang op is geboekt.

Verbetering van de kwaliteit van de interne controles

De VIC-adviseurs, gepositioneerd bij de concerncontroller, werken op basis van een overkoepelend controleplan VIC's uit. Per proces is een gestructureerd dossier opgesteld waarin alle werkstappen uit het [controleplan](#) zijn uitgewerkt en onderbouwd aan de hand van onderliggende documentatie. We constateren ten opzichte van vorig jaar dat de controles inhoudelijk verbeterd en consistent gemaakt zijn tussen de verschillende processen. Hierbij wordt door de 2e en 3e lijn achteraf nog wel 'gerepareerd' voor een aantal processen. Dat is met name waar nog niet zichtbare controles of (kwaliteits)toetsen worden uitgevoerd in de eerste of tweede lijn.

Implementatie rechtmatigheidsverantwoording ligt op koers

Over het boekjaar 2023 dient het college voor het eerst verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en de balansmutaties. Wij geven een getrouwheidsoordeel af bij de [rechtmatigheidsverantwoording](#). De gemeente is in een vergevorderd stadium om te kunnen verantwoorden over de rechtmatigheid.

De gewijzigde kadernota rechtmatigheid leidt (mogelijk) tot meer begrotingsonrechtmatigheden

Het uitgangspunt van de nieuwe kadernota [rechtmatigheid](#) is dat iedere overschrijding van de begrote lasten in principe onrechtmatig is en moet worden betrokken bij de afweging wat moet worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. De onderschrijdingen van lasten en investeringen en overschrijdingen van baten zijn alleen onrechtmatig als deze niet tijdig zijn gemeld aan de raad.

Het is belangrijk dat de raad en het college duidelijke afspraken maken in de financiële verordening over wat 'tijdig' is (bijvoorbeeld de 'gewone P&C-cyclus') en over de spelregels wanneer het college binnen het door de raad uiteengezette beleid is gebleven (over wat 'acceptabel' is).

Gemeente Ede heeft een gewijzigde financiële verordening (212) vastgesteld. Op basis van de recente aanpassingen en ook aanvullende toelichtingen op de kadernota rechtmatigheid 2023 zal er mogelijk nog een aanpassing van de verordening volgen in 2024. Het gaat daarbij met name over voorstellen over het begrip 'tijdig' en 'acceptabel'. De aangepaste verordening zal in het eerste kwartaal van 2024 bij de raad worden aangeboden ter vaststelling.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen**
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Kernboodschappen (2/2)

Afhankelijkheid productieverantwoording zorgleveranciers, ontwikkeling inzetten richting intern vaststellen prestatielevering

Gemeente Ede steunt in belangrijke mate op de productie-verantwoordingen van zorgleveranciers om vast te stellen dat de zorg daadwerkelijk geleverd is (prestatielevering). In afgelopen jaren waren er nog belangrijke onzekerheden rondom de prestatielevering, met name door ontbrekende productieverantwoordingen (met controleverklaring) of verkregen controleverklaringen met bevindingen. Het is belangrijk om in de komende periode te kijken hoe de onzekerheden teruggebracht kunnen worden. Dit mede doordat landelijk de discussie speelt over de controletoleranties van de accountant (waarbij onzekerheden mogelijk zwaarder gaan meewegen).

De onzekerheden grond nemen toe, risico op waardering gronden

Gemeente Ede kent (ook) een grote opgave in relatie tot het ruimtelijk domein. De huidige markt kent veel onzekerheden (zoals de rente-ontwikkeling, schaarste, een afnemende vraag, netwerkcongestie en kostenstijgingen). Deze ontwikkelingen vragen om extra scherp te in de interne beheersing (onder andere in de uitgangspunten van de grondexploitaties) en nadrukkelijk aandacht voor risicomanagement (inclusief het uitwerken van goede scenario's). Met name voor toekomstige omvangrijke projecten (zoals Kernhem-Noord) is belangrijk dat het college hierbij een scenario-analyse uitwerkt.

Uitvoeringskracht gemeenten vraagt om duidelijke prioritering

De executiekraacht van gemeenten staat deze jaren flink onder druk, als gevolg van zowel interne als externe capaciteit ambtenaren en leveranciers en schaarste op de markt. Ook voor gemeente Ede kan dit gevolgen hebben waardoor hoge ambities niet kunnen worden gerealiseerd. De organisatie heeft hier ook voldoende aandacht voor. Gemeente Ede wilt de wendbaarheid van de organisatie vergroten om meer flexibel in te kunnen spelen op de gemeentelijke opgaven. Daarmee is de ambitie om meer door te ontwikkelen van een traditionele lijnorganisatie naar meer 'opgave-gericht' werken. Dit 'organisch veranderen' wordt ook beschreven in het programma 'Ede in beweging'. Een belangrijk onderdeel hiervan is de realisatiekracht.

Het is belangrijk om het kader van 'executiekraacht' te investeren in de strategische personeelsplanning (zowel in kwantiteit maar ook specifieke kennis), extra aandacht te hebben voor het welzijn van de medewerkers en het prioriteren van o.a. gemeentelijke projecten. Hier zullen nadrukkelijke keuzes en prioriteiten in gemaakt moeten worden om de investeringen financieel en qua uitvoeringskracht ook daadwerkelijk tot uitvoering te kunnen brengen in de komende jaren (mede door nog in te vullen mogelijke bezuinigingen).

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- ☆ **Controlekader**

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

👁 Vooruitkijkend

📁 Bijlagen

Onze visie op uw interne controlekader

Dit hoofdstuk is bedoeld om u inzicht te geven in de interne beheersing, inclusief de beheersing van de IT-omgeving. Daarnaast reflecteren wij in dit hoofdstuk op de controleomgeving inclusief de maatregelen ter voorkoming van fraude.

02

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- ☆ Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

👁 Vooruitkijkend

📁 Bijlagen

Controleomgeving

Uw controleomgeving vormt een voldoende basis voor de interne beheersing

Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van een interne controleomgeving die het mogelijk maakt een jaarrekening op te stellen, die geen afwijkingen van materieel belang bevat door fraude of fouten.

Het rapport van de commissie die is ingesteld om na te denken over de toekomst van de accountancy 'Commissie Toekomst Accountancysector', bevestigt dat de kwaliteit van het werk van de accountant in belangrijke mate wordt beïnvloed door de kwaliteit van de rapportages (bijvoorbeeld de jaarstukken) van organisaties. Dit vereist een intensievere betrokkenheid van het college en de raad, ook ten aanzien van niet-financiële informatie.

Sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen zijn de primaire verantwoordelijkheid van het college. De raad moet zich een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering in de zin dat deze doeltreffend en doelmatig is ingericht. Een paragraaf bedrijfsvoering op voldoende kwalitatief en kwantitatief niveau is daarbij essentieel. Het is van belang dat de raad kennisneemt van de paragraaf om zodoende de daarin opgenomen gemeente specifieke aandachtspunten mee te nemen in de kaderstellende en controlerende activiteiten.

De elementen van de controleomgeving vormen een juiste basis

Onze conclusie is dat de elementen van de [controleomgeving](#) gezamenlijk een juiste basis vormen voor de andere onderdelen van de interne controle. Hiermee concluderen we dat de controleomgeving en de interne beheersing van voldoende niveau is om te komen tot een betrouwbare jaarrekening, inclusief de toelichting over rechtmatigheid. In de paragraaf over [Interne beheersing](#) gaan wij in op de mogelijke verbeterpunten.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Controleomgeving

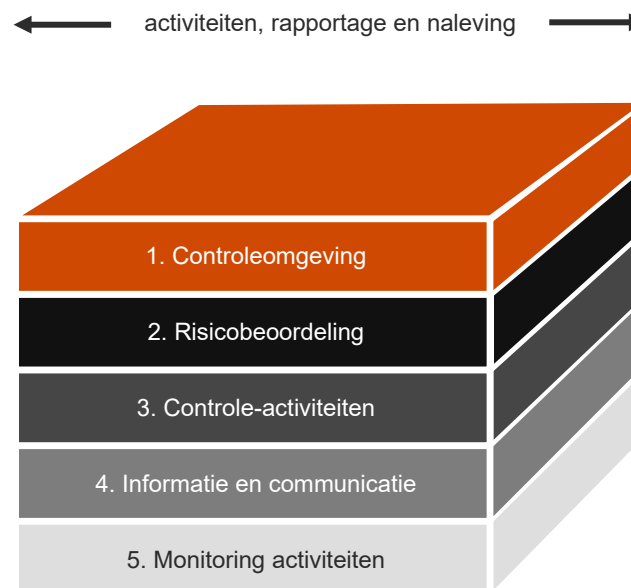
De controleomgeving vormt de basis voor een goede opzet van de processen en effectieve werking hiervan. Onze conclusie op basis van onze werkzaamheden is dat de elementen van de controleomgeving gezamenlijk een voldoende basis vormen voor de andere onderdelen van de interne controle.

1. Controleomgeving

- In de basis is de interne beheersing op orde. Dit past ook bij een gemeente met grote ambities.
- De interne beheersing is een mix tussen enerzijds controles in de primaire processen en werkzaamheden die achteraf door de 2^e/3^e lijn worden uitgevoerd.
- Er is een open houding naar de accountant.

2. Risicobeoordeling

- Er is sprake van een jaarlijkse begroting waarin de bestuurlijke hoofdlijnen, programma's en financiën voor het komend begrotingsjaar worden gepresenteerd.
- Risicoanalyses op procesniveau, waarbij ook frauderisico's worden benoemd. Er is een overkoepelende frauderisicoanalyse.
- Het college heeft in de programmabegroting 2024-2027 de risicobeoordeling geactualiseerd. Per risico is de kans op optreden en de mogelijke financiële gevolgen benoemd.
- Gemeente Ede investeert komende jaren flink in grondexploitatie. En dat in een markt waar veel onzekerheden bestaan. Dit vraagt wat van de interne beheersing en krijgen in onze controle komende periode verder aandacht.

Voor een toelichting op het drielijnenmodel zie [deze sheet](#).

3. Controle-activiteiten

- In de risicoanalyses op procesniveau worden de interne beheersingsmaatregelen geïdentificeerd. Kwaliteitstoetsen vinden bij diverse processen in de eerste lijn plaats.
- Verbijzonderde interne controles worden uitgevoerd op geselecteerde processen in de 3^e lijn, deze worden benoemd in de afzonderlijke controleplannen per proces.

4. Informatie en communicatie

- Zowel het college als de raad vergadert periodiek. Er is een vaste P&C- cyclus en afspraken over hoe het college de raad informeert.
- Binnen de organisatie bestaan vaste (hierarchische en functionele) overleg-structuren. Informatie wordt gedeeld via diverse platformen, waaronder het intranet.

5. Monitoring activiteiten

- Vanuit de VIC wordt het (financiële) proces geëvalueerd en wordt er gerapporteerd over bevindingen. Er wordt daarbij een overzicht opgesteld van de geconstateerde (rechtmatigheids) fouten.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Interne beheersing

Gemeente Ede is in 2023 actief bezig met een professionaliseringsslag in de interne controles

Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van een interne controleomgeving die het mogelijk maakt een jaarrekening op te stellen, die geen afwijkingen van materieel belang bevat door fraude of fouten.

Onze conclusie is dat de controleomgeving en de interne beheersing een geschikte basis vormen om te komen tot een betrouwbare jaarrekening en rechtmatigheidsverantwoording.

De verbijzonderde interne controles in de gemeente Ede worden (grotendeels) uitgevoerd door medewerkers in de 2e lijn (. De afdeling Concerncontrol (3e lijn) coördineert dit totale proces en is de intermediair tussen accountant en organisatie. In de praktijk wordt de 3e lijn ingevuld door twee VIC-adviseurs (voorgaand jaar één), gepositioneerd bij de concerncontroller. Zij bewaken de termijnen, coördineren de steekproeven en voeren de review uit op de aanlevering vanuit de 1e en 2e lijn. De derde lijn is hiermee versterkt.

We constateren ten opzichte van vorig jaar dat de controles inhoudelijk verbeterd en consistent gemaakt zijn tussen de verschillende processen. Hierbij wordt door de 2e en 3e lijn achteraf nog wel 'gerepareerd' voor een aantal processen. Dat is met name waar nog niet zichtbare controles of (kwaliteits)toetsen worden uitgevoerd in de eerste of tweede lijn.

Klik op de links in de afbeelding rechts voor een nadere toelichting bij onze bevindingen en klik [hier](#) voor een toelichting op het drielinjenmodel.

		Proces	Lijn			T.o.v. 2022
			1	2	3	
BEDRIJFSVOERING		Inkopen en betalingen	●	●	●	➔
		Aanbestedingen	●	●	●	➔
		Salarissen	●	●	●	➔
		Memoriaalboekingen	●	●	●	➔
		IT-omgeving	●	●	●	➔
FYSIEK		Grondexploitatie	●	●	●	➔
		Belastingen	●	●	●	➔
		Omgevingsvergunning	●	●	●	➔
		Huren en pachten	●	●	●	➔
SOCIAAL		Jeugd en Wmo	●	●	●	➔
		Participatie	●	●	●	➔
		Verstrekte subsidies	●	●	●	➔

Legenda

- Bevindingen geïdentificeerd met prioriteit 'hoog'
- Bevindingen geïdentificeerd met prioriteit 'middel' of 'laag'
- Geen bevindingen geïdentificeerd
- Niet van toepassing

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Interne beheersing

Een nadere toelichting op het drielijnenmodel

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het drielijnenmodel.

Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de beheersing risico's worden ondervangen.

	1 ^e lijn Lijnmanagement	2 ^e lijn Ondersteuning	3 ^e lijn Verbijzonderde interne controlefunctie
	Afdelingen	Financiën en Control	VIC-adviseurs gepositioneerd bij concerncontroller
Gemeente	- Primair verantwoordelijk voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de transacties binnen de eigen processen. - Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting van P&C-producten.	- Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen. - De kwaliteitsadviseurs voeren bij de administratieve verwerking een aantal primaire controles uit op de eerste lijn.	- Voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel-kritische processen. - Adviseert over verbetering in de eerste en tweede lijn.
PwC	- Adviseert (met de VIC) over preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces. - Geeft feedback om de leesbaarheid/informatiewaarde van de P&C-documenten te verhogen.	- Adviseert over preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT. - Geeft adviezen om de effectiviteit van de controlwerkzaamheden te vergroten.	- Fungeert als adviseur/klankbord om te komen tot een effectieve en efficiënte controleaanpak. - Maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC.

Wij rapporteren via het push-leftprincipe

Het push-leftprincipe is erop gericht om de interne beheersing in de eerste en tweede lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan deze achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de eerste en tweede lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de derde lijn met interne controles ondervangen worden.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Interne beheersing

We zien een verbetering van de kwaliteit van de interne controles waarbij interne controles meer periodiek worden uitgevoerd en gerapporteerd. Wel een stap te zetten naar meer controles in primaire processen.

Onderstaand geven wij inzicht in observaties uit onze tussentijdse werkzaamheden tot 31 oktober 2023, gerelateerd aan de interne beheersing van de ambtelijke organisatie. Deze inzichten en adviezen kunnen de kwaliteit van de interne beheersing verder verbeteren.

Verbetering van de kwaliteit van de interne controles

De VIC-adviseurs, gepositioneerd bij de concerncontroller, werken op basis van het VIC plan 2023 en de auditprogramma's de controles per proces uit. Per proces is een gestructureerd dossier opgesteld waarin alle werkstappen uit het controleplan zijn uitgewerkt en onderbouwd aan de hand van onderliggende documentatie. We constateren ten opzichte van vorig jaar dat de controles inhoudelijk verbeterd en consistent gemaakt zijn tussen de verschillende processen. Ze vormen hiervoor een goede basis om in de toekomst door de eerste lijn gehanteerd te worden in de uitvoering van de controlewerkzaamheden.

Het Strategie Review Memorandum van gemeente Ede is een product van de uitgevoerde verbijzonderde interne controles. Het verslag geeft de aandachtspunten en bevindingen omtrent de interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording voor gemeente Ede weer. Op deze wijze wordt verantwoording verstrekt over tekortkomingen die gemeente Ede zelf identificeert. Wij constateren conform voorgaand jaar dat de IT-ontwikkelingen nog niet terugkomen in de controle aanpak en de uitwerking van de controles. Dit terwijl het een wezenlijk onderdeel van het proces is en veelal ook zekerheid verkregen kan worden ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij adviseren dit, aan de hand van de IT-ontwikkelingen binnen de gemeente, nog verder te gaan betrekken in de controle van alle processen (bijvoorbeeld aspecten zoals autorisaties in het systeem, betrouwbaarheid brongegevens, applicatiecontroles).

De interne controles zijn periodiek uitgevoerd en gerapporteerd

Op basis van de interne controle aanpak worden tussentijds controles uitgevoerd, periodiciteit afhankelijk per proces. Waar dit vorig jaar niet helemaal gelukt was door personele wisselingen, zien we dit jaar het uitvoeren van tussentijdse controles wel grotendeels gerealiseerd is. De periodieke en tijdige interne controles geven de ambtelijke organisatie tijdig bruikbare informatie om de interne beheersing verder te ontwikkelen en eventuele bevindingen op te volgen. De impact van de werkzaamheden wordt hierdoor vergroot.

Wel stap zetten naar meer controles in primaire processen

We zien een volwassen interne beheersing, met gerichte aandacht voor o.a. risicomanagement en interne controles. Daarbij is in de organisatie sprake van een mix aan maatregelen in de 1^e, 2^e en 3^e lijn.

Hierbij wordt door de 2^e en 3^e lijn achteraf nog wel 'gerepareerd' voor een aantal processen. Dat is met name waar nog niet zichtbare controles of (kwaliteits)toetsen worden uitgevoerd in de eerste of tweede lijn. Ede heeft daarbij wel de ambitie om de verantwoordelijkheid rondom interne controle meer onder te brengen bij de primair verantwoordelijken in de 1^e lijn en door kwaliteitscontroles in de 2^e lijn. Een stap die wij ook belangrijk vinden, omdat dan fouten kunnen worden voorkomen dan wel eerder worden gesignaleerd en kunnen worden hersteld.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Interne beheersing

De bevindingen vanuit naleving Europese aanbestedingen zijn (vooralsnog) in lijn met 2022. Wel is gemeente Ede erg afhankelijk van productieverantwoordingen van zorgleveranciers dus moet gemeente Ede richting intern vaststellen van prestatielevering.

Als onderdeel van onze tussentijdse controle hebben wij de kwaliteit van uw interne beheersing langs het drielijnenmodel beoordeeld. Onze algemene indruk is dat uw interne beheersing in opzet en bestaan van voldoende niveau is om tot een betrouwbare jaarrekening te komen. We vragen aandacht voor [bevindingen uit voorgaande jaren](#) waar geen voortgang op is geboekt.

Bevindingen Europese aanbestedingen in lijn met 2022

In 2022 is er voor €2,0 miljoen aan onrechtmatigheden geconstateerd en gerapporteerd in relatie tot contracten die ten onrechte niet Europees waren aanbesteed. Een aantal van deze contracten lopen door in 2023 en zullen dus ook in 2023 leiden tot onrechtmatigheden. Op basis van de tussentijdse controle zijn (nog) geen nieuwe onrechtmatigheden geconstateerd. Deze controle zal wel nog verder uitgevoerd worden en zal bij het accountantsverslag over gerapporteerd worden (in de rechtmatigheidsverantwoording of paragraaf bedrijfsvoering).

De interne beheersingsmaatregelen zijn detecterend ingericht door middel van een crediteurspendanalyse. Dit is een controle achteraf waarbij wordt vastgesteld of de juiste richtlijnen zijn gevolgd voor de (Europese) aanbesteding van de contracten. We constateren dat dit jaar dat de tussentijdse werkzaamheden eerder en vollediger zijn uitgevoerd ten tijde van de interim-controle. We benadrukken de relevantie van de tijdigheid van de afronding van deze controle om tijdig inzicht te verkrijgen in onrechtmatigheden.

Afhankelijkheid productieverantwoording zorgleveranciers, ontwikkeling inzetten richting intern vaststellen prestatielevering

Gemeente Ede steunt in belangrijke mate op de productieverantwoordingen van zorgleveranciers om vast te stellen dat de zorg daadwerkelijk geleverd is (prestatielevering). De totale onzekerheid betrof vorig jaar (boekjaar 2022) €4,0 miljoen, wat grotendeels werd veroorzaakt door ontbrekende productieverantwoordingen (inclusief controleverklaring) of verkregen afwijkende controleverklaringen rondom Zorg in Natura.

Het is belangrijk om te kijken hoe in de komende tijd de onzekerheden verder kunnen worden beperkt. Dit bijvoorbeeld door alternatieve werkzaamheden uit te voeren door de organisatie om vast te stellen dat er geen grote bevindingen blijken in de prestatielevering (bijvoorbeeld voor zorgleveranciers waar geen controleverklaring is ontvangen). Dit is mede belangrijk gezien de landelijke discussie die gaande is om de controletoleranties voor de accountantscontrole aan te passen (waarbij onzekerheden naar verwachting zwaarder meetellen in het oordeel).

De impact van de tussentijdse werkzaamheden op ons controleplan

In ons controleplan hebben we de belangrijkste significante risico's geïdentificeerd. We hebben onze risicoanalyse en controleaanpak geactualiseerd op basis van de interim-controlewerkzaamheden. We concluderen dat er geen wijzigingen zijn.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Beheersing van IT-omgeving

Onze IT-controle is nog onderhanden; hierover rapporteren wij nader in het accountantsverslag.

De beheersing van de IT-omgeving is van belang om te borgen dat IT-risico's, ten aanzien van een betrouwbare gegevensverwerking worden beheerst.

De IT General Controls ('ITGC's') zijn het beleid en de procedures die worden gebruikt om de IT-omgeving en de activiteiten te beheren en om de voortdurende werking van geautomatiseerde applicatiecontroles te garanderen. Daarnaast zijn ITGC's van belang, omdat bepaalde handmatige beheersingsmaatregelen afhankelijk zijn van systeemgegenereerde informatie.

De reikwijdte van de IT-audit nader uitgelicht

Belangrijk om hierbij te vermelden is dat de status is gebaseerd op basis van interview met de organisatie. Wij beoordelen op voorhand op basis van een risico-inschatting en op basis van gesprekken met de organisatie over de IT-beheersing in hoeverre wij een gegevensgerichte- dan wel systeemgerichte controle zullen uitvoeren. Op basis hiervan hebben wij besloten om een gegevensgerichte controle uit te voeren. Daarom hebben wij alleen (in beperkte mate) in opzet de status van de IT-bevindingen beoordeeld.

Uw IT-omgeving heeft uw aandacht voor noodzakelijke verbeteringen

De bevindingen met hogere prioriteit zijn met name gerelateerd aan:

- het formaliseren van procedures over het toekennen, wijzigen en intrekken van gebruikersrechten (gebruikersbeheer);
- het formaliseren van procedures over het toekennen, wijzigen en intrekken van wijzigingen (wijzigingenbeheer);
- het terugbrengen van het aantal 'generieke' accounts met uitgebreide rechten.

De controle van de beheersing van de IT-omgeving is op dit moment nog onderhanden. Wij zullen als onderdeel van onze IT-audit verschillende functionarissen spreken op het gebied van cybersecurity en hierover rapporteren in het accountantsverslag.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Beheersing van IT-omgeving

Belangrijke ontwikkeling is de toekomstige vervanging van de financiële administratie

Besteed aandacht aan een adequate inrichting van het nieuwe financiële applicatie en betrouwbare dataconversie

Komende jaren worden een aantal kernapplicaties door de gemeente vervangen, zoals de belastingenapplicatie en de vervanging van Suite (sociaal domein). Ook het Zaaksysteem (een centraal documentmanagementsysteem) wordt vervangen. De huidige financiële applicatie (CODA) zal in de nabije toekomst (2025/2026) worden vervangen. Deze wijzigingen in uw IT-landschap hebben impact op uw organisatie, maar zal ook impact hebben op de jaarrekeningcontrole 2025. Zo zullen wij zekerheid moeten krijgen over de betrouwbaarheid van de dataconversie/datamigratie.

Als onderdeel van de overgang zal data worden overgezet vanuit CODA naar de nieuwe financiële administratie. Het is daarbij van belang dat dit op een adequate manier plaatsvindt. Wij adviseren u voldoende aandacht te besteden aan het controleren van de juistheid en volledigheid van de gegevensoverdracht en hiervoor een controledossier op te bouwen (op basis waarvan wij ook voor de jaarrekeningcontrole kunnen vaststellen dat de dataconversie betrouwbaar is verlopen). Graag stemmen wij vooraf de verwachtingen met u af. Daarnaast bevelen wij u aan om de nodige aandacht te besteden aan de interne beheersing in het nieuwe systeem (bijvoorbeeld functiescheidingen en geautomatiseerde controlemaatregelen) alsmede de randvoorwaardelijke IT General Controls. Hiertoe zou bijvoorbeeld een pre- of postimplementation audit kunnen worden uitgevoerd, om tijdig eventuele aandachtspunten te signaleren (en hierop verder in te spelen).

De implementatie van de nieuwe financiële applicatie betekent vermoedelijk ook een transformatie van een on premise oplossing naar de cloud. Hiermee wordt de gemeente meer afhankelijk van de externe IT-serviceorganisatie en zal de focus verschuiven van een beheer- naar een regiefunctie. Dit is in de praktijk geregeld een lastige ontwikkelstap gebleken.

Wij bevelen u aan tijdig na te denken over de wijze waarop u regie voert en zekerheid verkrijgt over de dienstverlening van deze IT-serviceorganisaties. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden met een derdenverklaring (bijvoorbeeld. ISAE3402 Type II) rondom de dienstverlening van deze partijen. Wij adviseren een periodieke controle in te richten op deze derdenverklaringen, om vast te stellen in hoeverre de IT-serviceorganisatie in control is en welke aanvullende maatregelen door gemeente Ede getroffen dienen te worden.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- ☆ Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Cybersecurity

Veel aandacht voor het verbeteren van informatiebeveiliging en privacy

Cybersecurity-incidenten (bijvoorbeeld ransomware-aanvallen) kunnen een grote impact hebben op de primaire processen en de bedrijfsvoering van gemeente Ede. Een recent voorbeeld is de [CEO-fraude bij gemeente Alkmaar](#) waar een zogenaamde e-mail van de gemeentesecretaris (met valse factuur) niet werd herkend als frauduleuze e-mail en waar vervolgens de daarin gevraagde betaling (€236.000) werd overgemaakt aan criminelen. Het belang van het inrichten van adequate maatregelen op het gebied van cybersecurity inclusief versterken van een kritische houding is noodzakelijk voor het beperken van cybersecurity risico's.

Wij hebben gesprekken gevoerd en kennisgenomen van documentatie om inzicht te krijgen in de wijze waarop gemeente Ede omgaat met cybersecurity risico's. Daarbij hebben we begrepen dat in 2023 tot op heden geen grote informatiebeveiliging en/of datalekken zich hebben voorgedaan bij gemeente Ede.

We hebben voor de hiernaast opgenomen belangrijke cybersecurity risico's in kaart gebracht op welke wijze de gemeente deze mitigeert. We willen benadrukken dat we geen diepgaande beoordeling hebben uitgevoerd om te bepalen of er adequate maatregelen zijn genomen om te voldoen aan relevante wet- en regelgeving met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens en cybersecurity.

Bankoverschrijvingen en wijzigingen van crediteuren stamgegevens

We hebben de controles in kaart gebracht die gemeente Ede heeft geïmplementeerd met betrekking tot bankoverschrijvingen en het wijzigen van crediteuren stamgegevens. Wij hebben vastgesteld dat er een vier-ogen principe is ingericht bij het wijzigen van crediteuren stamgegevens en het doen van bankoverschrijvingen, ook bij het verrichten van spoedbetalingen. Hierbij hebben wij geen tekortkomingen geïdentificeerd.

Inbraak preventie/detectie en monitoring

Wij hebben kennis genomen van de door gemeente Ede geïmplementeerde beheersingsmaatregelen op het gebied van inbraakpreventie/detectie. We zien dat de organisatie controles heeft ingericht (o.a. firewalls, netwerksegmentering en periodieke penetratietesten). Daarnaast worden veranderingen in rechten gemonitord en wordt er gebruik gemaakt van multi-factor authenticatie om toegang te krijgen tot het netwerk. Logging van activiteiten vindt niet plaats, wat wel een wens is van Ciso.

Patch management

Wij hebben de door gemeente Ede geïmplementeerde beheersingsmaatregelen met betrekking tot patch management in kaart gebracht. Wij hebben begrepen dat gemeente Ede over een patch management beleid beschikt. Patches worden periodiek uitgerold. Aanvullend worden hoog risico security patches versneld geïnstalleerd. Wekelijks wordt er een vulnerability scan gedraaid.

Back-up en recovery

Wij hebben de door gemeente Ede geïmplementeerde beheersingsmaatregelen op het gebied van back-up en recovery in kaart gebracht. Back ups worden dagelijks/ wekelijks gemaakt middels een vast schema. Hierop wordt actieve monitoring uitgevoerd. Back-ups worden cross- site en offsite opgeslagen. Restore tests worden periodiek volgens een vast schema uitgevoerd.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Controleomgeving

Interne beheersing

Beheersing van IT-omgeving

Cybersecurity

Fraude en wet- en regelgeving

Vooruitkijkend

Bijlagen

Fraude en wet- en regelgeving

Geen nieuwe frauderisico's of frauderisicofactoren geïdentificeerd in vergelijking met ons controleplan

Het voorkomen en opsporen van fraude is primair de verantwoordelijkheid van het college en de raad

We hebben de evaluatie door de gemeente Ede van frauderisico's en risico's in verband met het niet naleven van wet- en regelgeving beoordeeld. Met betrekking tot de identificatie van de significante frauderisico's constateerden we geen nieuwe risicofactoren of frauderisico's. Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij de interne beheersing rond het voorkomen en identificeren van fraude beoordeeld. Aangezien het voorkomen en opsporen van fraude de primaire verantwoordelijkheid is van het college en de raad (in een controlerende rol), verwachten we dat er een zeker minimaal niveau van interne controle is, rekening houdend met de omvang en complexiteit van de gemeente en haar activiteiten.

Tijdens onze tussentijdse controlewerkzaamheden zijn er geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen

Onze algemene indruk is dat uw interne beheersing in opzet en bestaan een voldoende basis vormt om tot een betrouwbare jaarrekening te komen. Tijdens onze tussentijdse controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen. Als uw accountant is het onze verantwoordelijkheid om onze controle te plannen en uit te voeren om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de financiële overzichten als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevatten, ongeacht of deze zijn veroorzaakt door fraude of fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevingskader. Vanwege de inherente beperkingen van een controle is er een onvermijdbaar risico dat bepaalde afwijkingen van materieel belang in de financiële overzichten niet worden ontdekt.

Gemeente Ede beschikt sinds voorgaand jaar over een frauderisico-analyse, we adviseren om deze analyse 'breder uit te dragen'

De frauderisicoanalyse is in 2022 voor het eerst opgesteld bij de afdeling Concerncontrol (bijgestaan door een extern bureau). De analyse is in beheer bij de afdeling Concerncontrol. Om een volgende stap in volwassenheid te zetten, adviseren wij de analyse breder uit te dragen en ook bij de directie c.q. het college op de agenda te zetten, meer te laten leven (onder andere met sprekende voorbeelden) en hier consequent gesprekken over te voeren. Het toetsen van de beheersingsmaatregelen rondom fraude en integriteit krijgt nu nog beperkt aandacht. Wij adviseren de relevante beheersingsmaatregelen ook te toetsen op bestaan en werking en hierover richting de directie en het college te rapporteren. Daarnaast kunnen in het VIC-plan te verrichten werkzaamheden worden opgenomen gericht op het afdekken van frauderisico's.

Wij adviseren de integrale frauderisicoanalyse aan te vullen met gemeentebrede strategische en tactische risico's. Zo kunnen er onder andere risico's met betrekking tot verbonden partijen, grote investeringen, (de voorspelbaarheid van) de financiële positie en speerpunten uit het collegeprogramma worden toegevoegd.

Geen gevallen van niet-naleving van wet- en regelgeving bekend

Met uitzondering van de afwijkingen in het kader van de (Europese) aanbestedingen, die doorlopen vanuit bevindingen uit voorgaande jaren en nog bestedingen kennen in 2023, zijn ten tijde van de tussentijdse controle 2023 geen gevallen van het niet naleven van wet- en regelgeving onder onze aandacht gekomen.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader

Vooruitkijkend

Rechtmatigheidsverantwoording

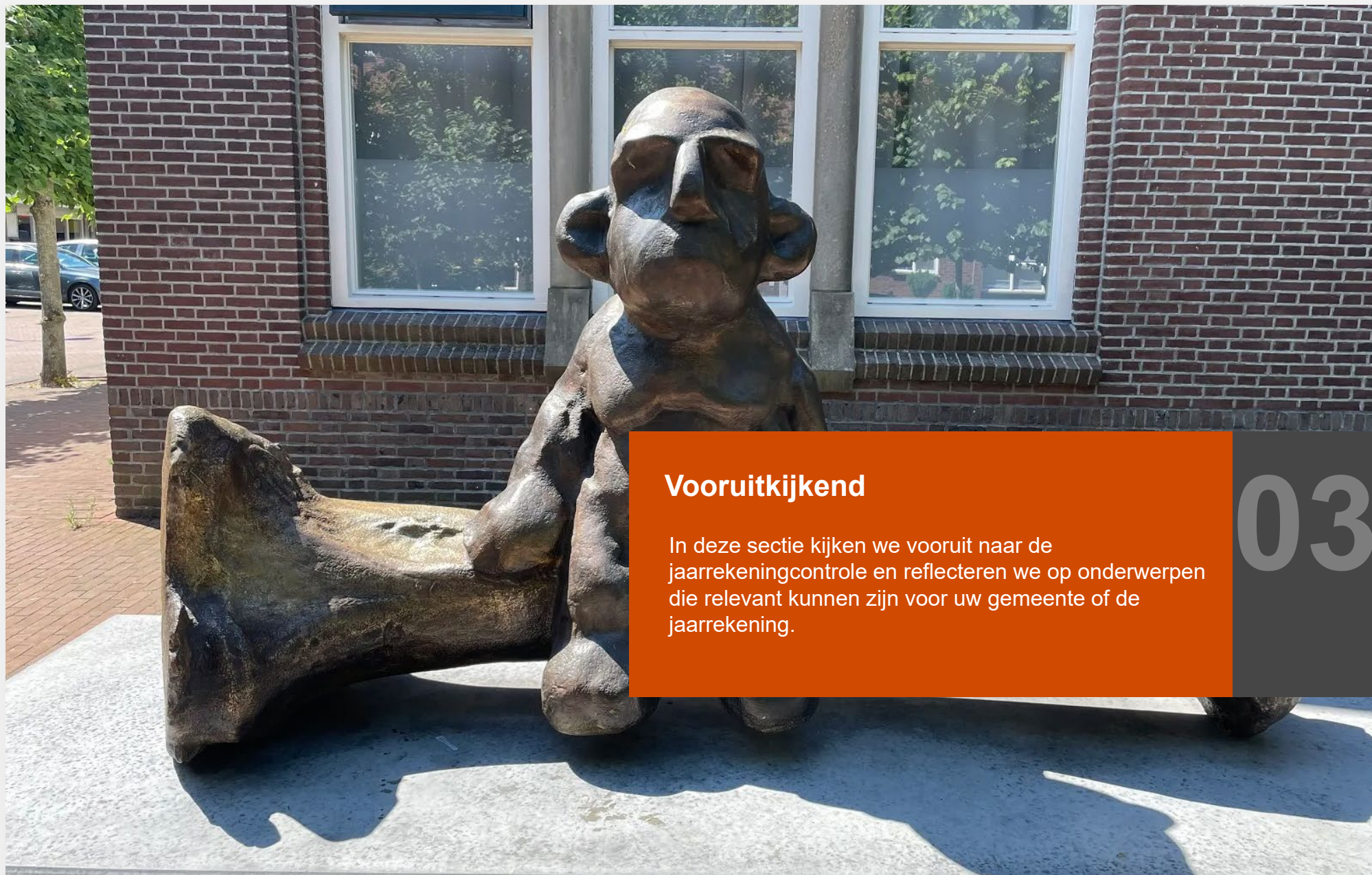
ESG en lokale overheden

Ruimtelijk domein

Executiekraacht

Het controleproces

Bijlagen

Vooruitkijkend

In deze sectie kijken we vooruit naar de jaarrekeningcontrole en reflecteren we op onderwerpen die relevant kunnen zijn voor uw gemeente of de jaarrekening.

03

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend

Rechtmatigheidsverantwoording

ESG en lokale overheden

Ruimtelijk domein

Executiekracht

Het controleproces

Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Het eerste jaar van de rechtmatigheidsverantwoording. Het stelsel om te komen tot aan rechtmatigheidsverantwoording vinden wij van voldoende niveau

Het eerste jaar van de rechtmatigheidsverantwoording

Het boekjaar 2023 wordt het eerste jaar waarin het college een rechtmatigheidsverantwoording op zal nemen in de jaarrekening. In deze verantwoording licht het college toe of er in betreffende boekjaar rechtmatig is gehandeld. De raad bepaalt boven welk bedrag (verantwoordingsgrens) het college afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) toelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Detailbevindingen worden toegelicht door het college in de paragraaf bedrijfsvoering.

Wij geven geen verklaring over rechtmatigheid jaarrekening meer af, maar onze werkzaamheden blijven grotendeels gelijk

Wij geven geen expliciete verklaring meer af over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Wel zullen wij voor het onderdeel SiSa nog steeds de rechtmatigheid expliciet in onze controleverklaring opnemen. Onze rol als externe accountant is het toetsen van de getrouwheid van de jaarrekening als geheel, inclusief de toelichting in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij stellen wij vast dat de jaarrekening geen afwijkingen bevat die groter zijn dan de goedkeuringstolerantie.

Het stelsel om te komen tot de verantwoording vinden wij van voldoende niveau

Wij hebben het stelsel van de gemeente om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording geëvalueerd. We hebben vastgesteld dat in de controleplannen van de VIC aandacht is voor de te toetsen elementen op het voorwaardencriterium. Bij uw gemeente worden de controlewerkzaamheden in opzet uitgevoerd in de 1^e of 2^e lijn, waarna de 3^e lijn (VIC- adviseurs) hier een onafhankelijke review op uitvoeren. Echter zien wij functievermenging binnen de lijnen, waarbij de 3^e lijn, voor een complexe post, zoals de aanbestedingen het uitvoerende werk grotendeels zelf uitvoert.

Gemeenten hebben doorgaans de volgende aandachtspunten in relatie tot het komen tot de rechtmatigheidsverantwoording:

- Gemeenten moeten behalve aandacht hebben voor het voorwaardencriterium, ook aandacht hebben voor het begrotingscriterium. Gemeente Ede doet dat middels analyse van onder- en overschrijdingen in de jaarrekening. Hiervoor werkt concerncontrol nauw samen met de controllers concernfinanciën.
- Gemeenten moeten ook aandacht hebben voor het M&O criterium. Concerncontrol heeft een coördinerende rol in het actualiseren van het M&O-beleid. In het M&O beleid wordt de kapstok voor het M&O beleid formeel gedefinieerd en worden risicogebieden onderkent. Bij de actualisatie hebben onder andere gesprekken plaatsgevonden met proceseigenaren. De nota M&O zal voor einde van het jaar voor besluitvorming voorgelegd.
- Gemeenten moeten een goede uitwerking hebben van het normenkader in een toetsingskader. Gemeente Ede heeft hiervoor een koppeling gemaakt tussen de financiële stromen en het normenkader. Voor 2024 is concerncontrol voornemens om de vertaling naar een toetsingskader verder uit te breiden en nog meer expliciet te maken door per regeling de te toetsen bepalingen te definiëren en dit te vertalen naar controlewerkzaamheden.
- Gemeenten moeten een proces in plaats hebben rondom het bijhouden en muteren van een centrale afwijkingenregistratie. Gemeente Ede houdt afwijkingen bij in een excelmodel, wat beheerd wordt door concerncontrol. Er loopt binnen concerncontrol een onderzoek in hoeverre een audit-tooling hierin kan voorzien.
- Gemeenten moeten zorgen voor een rapportagevorm waarbij de afwijkingen gedurende het jaar in beeld zijn en geagendeerd worden bij de directie. Dit is nog geen onderdeel van het proces bij Gemeente Ede. Voor 2023 heeft concerncontrol in oktober de directie een update gegeven van de voortgang, de bevindingen en de uitdagingen. Recentelijk is een eerste vorm van een integrale concerncontrolrapportage met de gemeentesecretaris besproken. De reflectiepunten hierop worden meegenomen in het verder verbeteren van de definitieve rapportage over 2023.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend

Rechtmatigheidsverantwoording

ESG en lokale overheden

Ruimtelijk domein

Executiekraacht

Het controleproces

Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Het eerste jaar van de rechtmatigheidsverantwoording. Het stelsel om te komen tot aan rechtmatigheidsverantwoording vinden wij van voldoende niveau

Wij adviseren u om de financiële verordening aan te passen vanwege de vernieuwde kadernota rechtmatigheid 2023

Gemeente Ede heeft een gewijzigde financiële verordening (212) vastgesteld. Op basis van de recente aanpassingen en ook aanvullende toelichtingen op de kadernota rechtmatigheid 2023 zal er mogelijk nog een aanpassing van de verordening volgen in 2024. Het gaat daarbij met name over voorstellen over het begrip 'tijdig' en 'acceptabel'. De aangepaste verordening zal in het eerste kwartaal van 2024 bij de raad worden aangeboden ter vaststelling.

De gewijzigde kadernota rechtmatigheid leidt (mogelijk) tot meer begrotingsonrechtmatigheden

Het uitgangspunt van de kadernota rechtmatigheid is dat iedere **overschrijding** van de begroting (en een jaarschijf van een investeringskrediet) in principe onrechtmatig is en moet worden betrokken bij de afweging wat moet worden toegelicht in de rechtmatigheids- verantwoording. De **onderschrijdingen** van lasten en investeringen en overschrijdingen van baten zijn alleen onrechtmatig als deze niet tijdig zijn gemeld aan de raad.

Het is belangrijk dat de raad en het college duidelijke afspraken maken in de financiële verordening over wat 'tijdig' is (bijvoorbeeld de 'gewone P&C-cyclus') en over de spelregels wanneer het college binnen het door de raad uiteengezette beleid is gebleven (over wat 'acceptabel' is). Want als het college binnen het beleid is gebleven hoeft geen toelichting in de rechtmatigheidsverantwoording plaats te vinden (als de verantwoordingsgrens is overschreden).

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden in de nieuwe verordening als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

De afwijkingen rondom begrotingsrechtmatigheid die passen binnen de afspraken tellen weliswaar mee in het oordeel, maar worden niet toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Bij deze afwijkingen wordt verwezen naar de specifieke toelichting in de jaarrekening waar dit verder uiteen wordt gezet. Afwijkingen die niet in de afspraken passen worden nader toegelicht in de rechtmatigheids-verantwoording.

Daarnaast wordt in de paragraaf bedrijfsvoering aanvullende informatie opgenomen conform de afspraken met de raad (boven de rapporteringsgrens). Op grond van de gewijzigde kadernota rechtmatigheid zullen de begrotingsonrechtmatigheden ook voor uw gemeente naar verwachting gaan toenemen. Het is daarom belangrijk gedurende het jaar te monitoren in hoeverre er begrotingsafwijkingen (overschrijdingen en onderschrijdingen) van (deel)programma's bestaan. Op deze manier kan de raad tijdig worden geïnformeerd (via de 'normale' P&C-cyclus).

Inleiding
Inhoudsopgave
Kernboodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
ESG en lokale overheden
Ruimtelijk domein
Executiekraacht
Het controleproces
Bijlagen

Duurzaamheidsverslaggeving

Wij gaan met u in gesprek over de impact voor de gemeente om de Brede Welvaart zichtbaar te maken

De Monitor Brede Welvaart biedt een vaste set aan indicatoren

Lokale overheden hebben elke dag te maken met de drie ESG-thema's en hebben daarbij een belangrijke rol in het behalen van de door Nederland internationaal afgesproken doelstellingen. Overstromingen door heftige regenval (environmental), het beschermen van de privacy van burgers (social) en een cyberaanval op de IT-infrastructuur (governance): er wordt al ongelooflijk veel gedaan op dit gebied, maar het maken en samenbrengen van beleid op de ESG-factoren wordt de komende jaren steeds belangrijker. De impact van lokale overheden op het realiseren van de klimaatdoelstellingen verdient het om zichtbaar te zijn, zowel qua resultaten als kosten en investeringen. Het is wel van belang om breder dan alleen de klimaatdoelstellingen te kijken. Uit [onderzoek](#) van PwC blijkt dat verantwoording nog niet in alle breedte plaatsvindt in de publieke sector, maar dat lokale overheden wel veel elementen raken en er beleid op uitvoeren. Zo hebben veel lokale overheden de 'sustainable development goals' (SDG's) van de Verenigde Naties omarmt om naast klimaat ook de sociale aspecten invulling te geven. Maar deze SDG's kennen geen vaste vooraf gedefinieerde doelstellingen en meetindicatoren. Lokale overheden zullen deze zelf specifiek moeten maken, wat de vergelijkbaarheid niet bevordert.

Voor lokale overheden is geïntegreerde verantwoording voor de hand liggend om alle inspanningen zichtbaar en vergelijkbaar te maken. Ook is het belangrijk de risico's en de financiële gevolgen voor gemeenten in kaart te brengen en we verwachten dat hier een risicoanalyse wordt opgesteld (vanuit maatschappelijke impact en financiële risico's bij droogte, wateroverlast etc.).

De Monitor Brede Welvaart biedt een vaste set aan indicatoren om de ontwikkeling van welvaart in brede zin van het woord en de voortgang met betrekking tot de SDG's in kaart te brengen. Samen geven deze indicatoren een breed beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale kwaliteit van leven en zo input voor een overkoepelend en vergelijkbaar inzicht. Met dit inzicht kunnen lokale overheden vervolgens op integraal niveau keuzes maken en prioriteiten stellen. Bij gemeente Ede zien wij duurzaamheid terugkomen in de verschillende programma's (bijvoorbeeld programma 'ruimtelijke ontwikkeling'). Daarnaast is er de 'Omgevingsvisie Ede 2040 – Dierbaar, duurzaam en dynamisch'. Echter het ontbreekt nog aan een formeel proces omtrent de rapportage over verschillende duurzaamheidsambities en realisatie hiervan.

Adviezen inzake duurzaamheidsverslaggeving voor lokale overheden

- Breng focus aan in de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen waarop u wilt sturen, meten en controleren in de komende coalitieperiode.
- Breng de risico's inclusief financiële gevolgen in kaart en ga na of bijvoorbeeld de huidige klimaatadaptatieplannen toereikend zijn.
- Zorg vervolgens voor een centrale plek in de Planning & Control-producten voor duurzaamheid en klimaat. Dit zou bijvoorbeeld kunnen in een (nieuwe) paragraaf Duurzaamheid.
- Maak investeringen gekoppeld aan ESG-doelstellingen apart zichtbaar om deze ook in de realisatie van de beleidsdoelstellingen mee te nemen.

Lees ook onze blog '[Lokaal bestuur, maak impact van ESG-beleid zichtbaar](#)' en de blog '[Sturen op klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen in vijf stappen](#)'.

Inleiding
Inhoudsopgave
Kernboodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
ESG en lokale overheden
Ruimtelijk domein
Executiekraacht
Het controleproces
Bijlagen

Ruimtelijk domein

Diverse ontwikkelingen die van invloed zijn op het ruimtelijke domein. De Omgevingswet komt eraan. Daarnaast hebben de hoge kostenstijgingen en schaarste een negatieve invloed op uw grondexploitaties.

De Omgevingswet treedt in werking per 1 januari 2024. In de Omgevingsvisie Ede 2040 heeft de gemeente kaders gesteld die worden uitgewerkt in gebiedsgerichte en thematische programma's

De Omgevingswet brengt een grote stelselwijziging in het omgevingsrecht en een nieuwe manier van werken in de ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving. De reikwijdte van de wet strekt zich uit van strategische visie, gebiedsontwikkeling en beheer tot vergunningverlening, handhaving en toezicht en de bijbehorende (digitale) informatievoorziening en dienstverlening. De invoering van de wet is uitgesteld naar 1 januari 2024. Voor die tijd is het van belang dat alle processen binnen de gemeente in lijn gebracht worden om de livegang per 1 januari 2024 mogelijk te maken. Gemeente Ede is al een aantal jaar bezig met de implementatie van de omgevingswet en wij hebben begrepen dat per 1 januari de noodzakelijke basis gereed en klaar is om te werken conform de Omgevingswet.

Er zal per 1 januari 2024 één digitaal loket zijn waarin alle plannen en regels te raadplegen zijn van alle overheden. Daarnaast zal er één omgevingsvergunning nodig zijn voor één plan (dit geldt dus ook als er meerdere overheden bij betrokken zijn). Door de implementatie van de Omgevingswet dienen afdelingen binnen uw gemeente meer te gaan samenwerken.

Ook moeten overheden met de nieuwe Omgevingswet omwonenden en bedrijven betrekken bij de plannen (participatie). Uw gemeente moet namelijk vastleggen hoe zij invulling heeft gegeven aan het participatiebeleid. In de Omgevingsvisie Ede 2040 heeft de gemeente kaders gesteld die worden uitgewerkt in gebiedsgerichte en thematische programma's.

De impact van de hoge kostenstijgingen en schaarste op uw grondexploitatieprojecten (zoals Kernhem-Noord en het WFC) is onzeker

Door de huidige economische omstandigheden kunnen budgetoverschrijdingen of vertragingen ontstaan op projecten. De stijgende kosten en de druk die aanwezig is op grondprijzen hebben een negatieve invloed op de eindwaarde en de resultaten van de grondexploitaties in de toekomst. Wij zien dat de onzekerheden toenemen (ook bij andere gemeenten). Dit als gevolg van onder andere rentestijging, problemen met het stroomnetwerk (netcongestie), de stikstofproblematiek, een dalende vraag naar woningen (in bepaalde segmenten) en kostenstijgingen in afgelopen jaren (bijvoorbeeld voor bouw – en woonrijp maken). Ook leidt schaarste van middelen en materialen mogelijk tot een uitgestelde fasering. Met name voor toekomstige omvangrijke projecten (zoals Kernhem-Noord en de grondexploitatie WFC) is belangrijk dat het college hierbij een scenario-analyse uitwerkt. Dit betreffen projecten met een lange looptijd. Daarnaast zorgt de netwerkcongestie voor vertraging in de afzet van kavels en zal daarmee een ook negatieve impact hebben op het resultaat van deze grondexploitatie.

Het plan achter het project WFC is herzien

Na de uitspraak van de Raad van State over het bestemmingsplan eind 2022 is door de Stichting WFC Experience de opdracht gegeven om een nieuw plan te maken voor in de Mauritskazerne. De nieuwbouw achter de kazerne komt in dit plan te vervallen. De afgelopen maanden is door de gemeente gebruikt om de financiële haalbaarheid te toetsen. Op 23 november 2023 was een informatieve bijeenkomst over de Food Experience voor de gemeenteraad, gevolgd door een oordeelsvormende vergadering op 30 november 2023. Naar verwachting zal er vervolgens in 2024 een besluit worden genomen over de toekomstige invulling.

Inleiding
Inhoudsopgave
Kernboodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
ESG en lokale overheden
Ruimtelijk domein
Executiekraacht
Het controleproces
Bijlagen

Executiekraacht

Executiekraacht in tijden van schaarste erg belangrijk voor uw gemeente

Gemeenten staan voor grote belangrijke (maatschappelijke) opgaven. Er komt veel op de gemeente af, denk aan thema's als de grote opgaven op het gebied van woningbouw, investeringen in grote projecten, de energietransitie, de stikstofcrisis en het op orde krijgen van een meerjarig sluitende begroting (in de komende jaren verwacht gemeente Ede jaarlijks een financieel niet sluitend begroting te hebben, met aanzienlijke tekorten in 2026 en 2027). Door de huidige marktomstandigheden waarbij sprake is van schaarste van middelen en materialen, zien wij dat dit op gespannen voet staat met de hoge ambities en taken van de gemeente. Wij hebben ook een [blog](#) uitgebracht waarbij wij aandacht vragen voor het in stand houden of het versterken van de uitvoeringskraacht van gemeenten.

Door het college en organisatie wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan deze ontwikkeling. Hierbij wil gemeente Ede ook als organisatie een schaalsprong maken, om als grote gemeente alle taken en opgaven uit te kunnen voeren. Hierbij is de doelstelling o.a. om de wendbaarheid van de organisatie verder te vergroten om meer flexibel in te kunnen spelen op de bovengenoemde opgaven. Daarmee is de ambitie om meer door te ontwikkelen van een traditionele lijnorganisatie naar meer 'opgave-gericht' werken. Dit 'organisch veranderen' wordt ook beschreven in het programma 'Ede in beweging'. Een belangrijk onderdeel hiervan is de realisatiekraacht. Dit past ook in onderstaande aanbevelingen.

Well-being, prioritering en strategische personeelsbeleid zijn belangrijke thema's in relatie toe executiekraacht

- Verstevig de inzetbaarheid van ambtenaren door te investeren in het welzijn (well-being) en heb aandacht voor elementen als training, ontwikkelmogelijkheden en stressklachten.

- Belangrijke strategische keuzes maken in de uit te voeren werkzaamheden en projecten (prioriteren). Zo zien we veel gemeenten die een strategische investeringsagenda opstellen waarbij ook bewuste keuzes worden gemaakt in het licht van capaciteit, planning en uitvoeringskraacht (maar ook de financiële positie). Het college heeft hier te maken met grote verwachte knelpunten in de uitvoering van de gemeentelijke programma's en taken voor de komende jaren als gevolg van capaciteitstekorten en schaarste. Wij denken dat dit bij gemeente Ede verhoogde aandacht mag krijgen.
- Een strategisch personeelsbeleid hanteren waarbij de juiste mensen met de juiste vaardigheden worden aangetrokken en worden behouden (talentmanagement). Door een verwachte vergrijzing van het ambtenarenbestand zal het aantal vacatures naar verwachting toenemen. Het is belangrijk te investeren in een duurzame arbeidsmarktstrategie waarbij aandacht is voor digitalisering, de nieuwe taken die eraan komen (zoals de energietransitie, het realiseren van een circulaire economie en bouwen aan het vertrouwen) en de wendbaarheid van de gemeentelijke organisatie. Op basis hiervan kunnen gemeenten een opleidings- en wervingsplan opstellen die eraan bijdraagt dat ook de komende jaren veel jonge ambitieuze mensen graag voor de gemeente willen werken.

De rol van de raad ten aanzien van bedrijfsvoering zien wij als die van 'toezichthouder'. De organisatie is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering, het college stuurt daarop. Wij adviseren de raad het gesprek met het college over de executiekraacht, het beleid en de maatregelen op hoofdlijnen aan te gaan.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Rechtmatigheidsverantwoording
- ESG en lokale overheden
- Ruimtelijk domein
- Executiekraacht
- Het controleproces**
- Bijlagen

Het controleproces

Het controleproces verloopt voorspoedig

Om aan uw behoeften te kunnen voldoen en het proces voor de jaareindecontrole verder te kunnen verbeteren, vinden we het samen met de gemeente Ede belangrijk om het proces periodiek te evalueren en onze bevindingen met u te delen.

Onze samenwerking

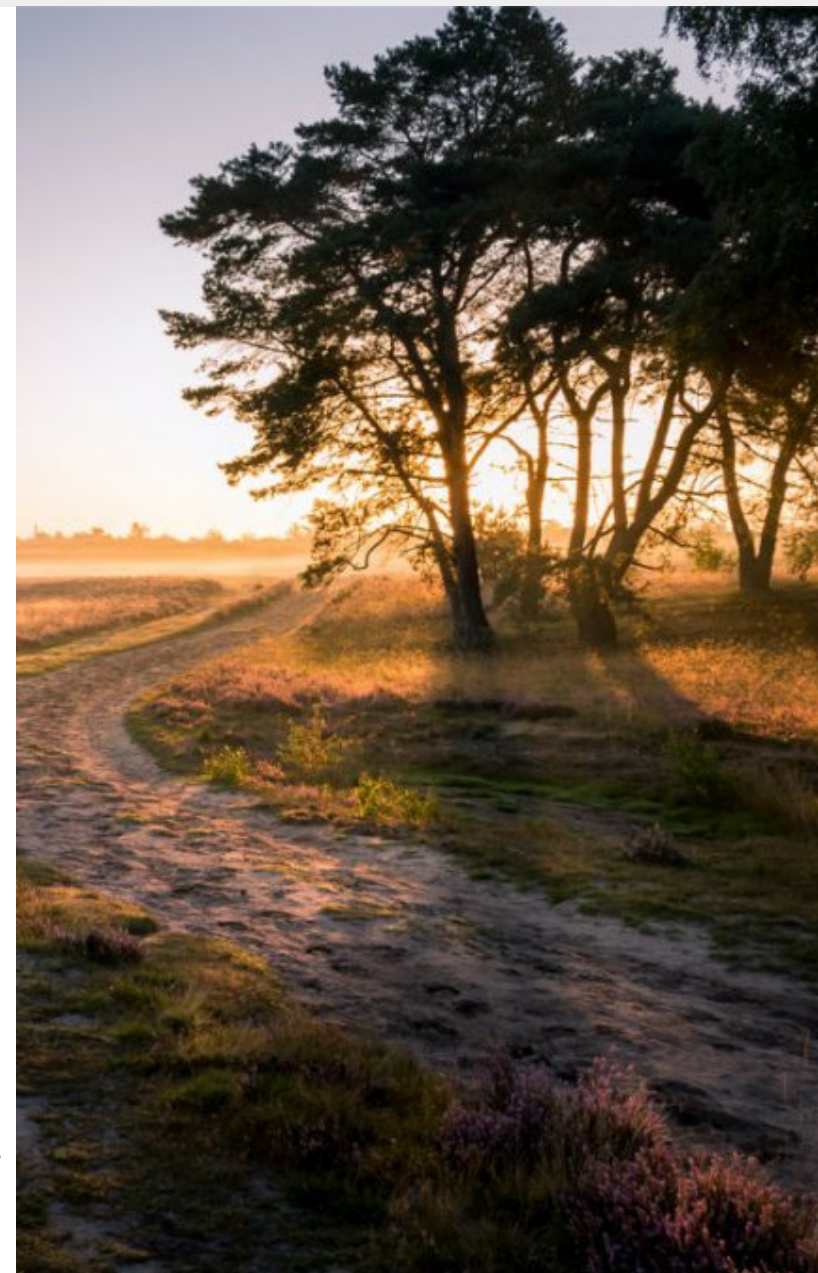
Gedurende onze interim-controle ondervonden we een goede samenwerking met uw team. We hebben een goede, open en plezierige samenwerking met uw medewerkers. Conform de controle van vorig jaar vindt veelvuldig constructief overleg plaats. Dit willen wij ook richting de jaarrekeningcontrole vasthouden voor de belangrijke onderwerpen en thema's om verrassingen en/of miscommunicatie te voorkomen. Ons team weet het juiste aanspreekpunt in uw organisatie te vinden en andersom weet uw organisatie het team van PwC goed te vinden.

Client Connect

Om u te ondersteunen bij uw voorbereidingen van de jaareindecontrole, heeft de ambtelijke organisatie een gedetailleerde lijst ontvangen van specificaties die in Client Connect aangeleverd moeten worden voor de aanvang van de jaareindecontrole. We zijn deze lijst aan het bespreken met onze contactpersonen voor de jaarrekeningcontrole, waardoor het voor beide partijen duidelijk is wat er nodig is voor de jaarrekeningcontrole. Een tijdige levering van alle verzoeken voor aanvang van de controle is nodig voor een soepel controleproces en om overschrijdingen te voorkomen. We hebben het controleproces gedetailleerd besproken en afgestemd.

Huidige uren versus geplande uren

In ons controleplan hebben we onze geplande uren voor de jaarrekeningcontrole 2023 toegelicht. Tijdens de interim-controle hebben wij geen aanleiding tot het bijstellen van deze geplande uren.

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen**

Detailbevindingen

Bijlagen

In dit hoofdstuk hebben we de bijlagen opgenomen, waaronder detailbevindingen en een overzicht van de vereiste communicatie.

04

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

Detailbevindingen

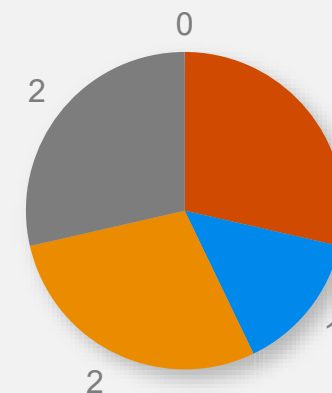
Onderstaande tabel bevat de detailbevindingen inclusief de prioriteit en de status ten opzichte van vorig jaar. Op de hierop volgende pagina's staan de detailbevindingen uitgeschreven inclusief onze aanbevelingen en de consequentie voor de controle. De prioriteit van een detailbevinding of een combinatie van detailbevindingen in de interne controle is niet alleen afhankelijk van het feit of er daadwerkelijk sprake was van een onjuistheid, maar ook van de waarschijnlijkheid dat een onjuistheid zou kunnen plaatsvinden en de potentiële omvang van de onjuistheid.

Onderstaande hebben we twee bevindingen opgenomen in relatie tot aanbestedingen en memoriaalboekingen (nr. 4 en nr. 5). Het management heeft dit overwogen en heeft geconcludeerd dat de gerelateerde risico's beperkt zijn qua omvang. Omdat deze detailbevinding de prioriteit 'laag' hadden, zullen we deze vanaf dit jaar niet meer opnemen in de lijst van detailbevindingen.

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Prioriteit
1	[Lonen en salarissen] Functiescheiding niet preventief afgedwongen bij verwerken salarismutaties	●	●	Middel
2	[Factuurverwerking] Meer consistentie is gewenst in de (wijze van) vastlegging van prestatielevering	●	●	Middel
3	[Aanbestedingen] Rechtmatigheid van aanbestedingen wordt onvoldoende in het proces geborgd	●	●	Middel
4	[Aanbestedingen] De contractenbank is nog niet volledig ingericht	●	●	Laag
5	[Memorialen] Functiescheiding niet preventief afgedwongen bij memoriaalboekingen	●	●	Laag
6	[Sociaal domein] De controle rondom de prestatielevering in het sociaal domein moet verder worden geformaliseerd.	●	●	Hoog
7	[Uitgaande subsidies] Het gebruik van de hardheidsclausule uit de ASV bij uitgaande subsidies moet onderbouwd en bewust ingezet worden	●	N.v.t.	Middel

- Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
- Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
- Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
- Opgeloste detailbevinding
- Management accepteert gerelateerd risico

Voortgang bevindingen

- Geen voortgang
- Nieuw
- Onderhanden
- Geaccepteerd risico
- Opgelost

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
1	Bevinding Funciescheiding niet preventief afgedwongen bij verwerken salarismutaties. Omschrijving bevinding Stamgegevens en/of salarismutaties kunnen worden aangepast door meerdere medewerker van de salarisadministratie. Mutaties worden achteraf gecontroleerd door, in principe, een andere medewerker van de salarisadministratie dan de medewerker die de mutatie heeft doorgevoerd. Tijdens de controle wordt aan de hand van het controle-overzicht (overzicht systeemmutaties) gekeken of de mutaties correct zijn (juiste codering/wijziging) maar ook of er een belegstuk van is. De werkafsprake is dat de controle altijd wordt gedaan door twee medewerkers van wie er altijd één andere medewerker is dan degene die de mutatie heeft doorgevoerd. Het systeem waarborgt niet zelf dat er twee verschillende collega's controleren.			Risico Het risico bestaat op onjuiste of onrechtmatige uitstroom van middelen doordat salarismutaties onjuist zijn verwerkt. Aanbeveling Wij adviseren om te overwegen het systeem zodanig uit te breiden dat het systeem afdwingt dat een doorgevoerde mutatie van een medewerker van de salarisadministratie wordt geautoriseerd door een andere medewerker van de salarisadministratie. Consequentie voor de jaarrekeningcontrole De gemeente zal gegevensgericht achteraf moeten controleren dat de gedane mutaties juist en volledig zijn.	Prioriteit Middel

 Nieuw geïdentificeerde detailbevinding

 Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden

 Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang

 Opgeloste detailbevinding

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
2	Bevinding Meer consistentie is gewenst in de (wijze van) vastlegging van de prestatielevering. Omschrijving bevinding In de workflow in de financiële administratie wordt afgedwongen dat er voor inkoopfacturen expliciet getekend moet worden voor het aspect prestatielevering. Hierbij wordt echter niet afgedwongen dat er een tekstvlak moet worden ingevuld waarin de goedkeurder kan uitleggen op basis waarvan hij of zij heeft vastgesteld dat de prestaties (volledig) zijn geleverd. NB De BADO heeft een notitie gepubliceerd over de vastlegging en onderbouwing van de prestatielevering bij inkopen door decentrale overheidsorganisaties. Deze notitie bevat onder andere voorbeelden van manieren om prestatielevering aan te tonen.	●	●	Risico Het risico bestaat dat betalingen worden verricht aan derden zonder dat hier een (overeenkomstige) prestatie voor geleverd is. Aanbeveling Ten aanzien van prestatielevering bevelen we aan om te onderzoeken op welke wijze hier het beste invulling aan gegeven kan worden voor de gemeente Ede. De prestatieverklaring moet explicieter vastgelegd worden en daarbij moet goed en zichtbaar gedocumenteerd worden op basis waarvan is vastgesteld dat de desbetreffende prestatie is geleverd. Echter, de gemeente zal niet voor de inkoop van elk bloemetje een foto in de administratie willen opnemen, daarom is het raadzaam om pragmatische afspraken hierover te maken. Ook raden we aan om het 'bewustzijn' van deze belangrijke stap blijvend onder de aandacht te brengen. Consequentie voor de jaarrekeningcontrole Door de gemeente Ede zal aannemelijk gemaakt moeten worden dat de prestatielevering op orde is. In samenspraak met de organisatie zullen wij een steekproef uitzetten waarvoor de onderbouwende stukken bij elkaar gezocht moeten worden en de gemeente achteraf zal moeten controleren of de prestatie geleverd is.	Prioriteit Middel

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang

● Opgeloste detailbevinding

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
3	Bevinding Rechtmatigheid van aanbestedingen wordt onvoldoende in het proces geborgd. Omschrijving bevinding De procedures binnen uw gemeente schrijven voor dat team Inkoop geraadpleegd moet worden bij inkoopcontracten met een waarde boven €100.000. Dit wordt echter niet afgedwongen in het primaire proces. Uw gemeente hanteert het principe van 'integraal management'; verantwoordelijkheden zijn decentraal belegd en afdelingsmanagers/concerndirecteuren zijn zelf verantwoordelijk voor de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen.			Risico Het risico bestaat dat de kennis en het bewustzijn omtrent aanbestedingsregels niet altijd aanwezig is, waardoor aanbestedingsregels niet worden nageleefd. De totale onrechtmatigheid in 2022 hieromtrent bedroeg €2,0 miljoen. Status 2023 Binnen gemeente Ede wordt tussentijds, drie keer per jaar, een crediteuren spendanalyse opgesteld en er worden daaraan gerelateerde steekproeven uitgevoerd. De kwaliteit van deze controlewerkzaamheden is afgelopen twee jaar gestegen. Het belang van deze crediteuren spendanalyse blijft groot gezien de complexiteit van aanbestedingsregels.	Prioriteit Middel

 Nieuw geïdentificeerde detailbevinding Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang Opgeloste detailbevinding

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
4	Bevinding De contractenbank is niet volledig ingericht. Omschrijving bevinding De contractenbank is nog niet volledig ingericht en daarom ontbreekt centraal inzicht in de verplichtingen. Doordat nog niet alle contracten centraal zijn opgeslagen, zijn ook nog niet alle verplichtingen inzichtelijk. Ook de hieraan gerelateerde signaalfunctie werkt nog niet optimaal. In 2023 is hierin wel een verbetering te zien waaruit blijkt dat steeds meer contracten worden opgeslagen. De signaalfunctie moet waarborgen dat aanbestedingen tijdig worden opgestart en afgesproken contractwaarden niet onverwachts worden overschreden.	●	●	Risico Hierdoor ontstaat het risico dat aanbestedingen niet tijdig worden opgestart of contractwaarden worden overschreden met mogelijke onrechtmatigheden tot gevolg. Ook bestaat het risico op onvoldoende inzicht in de aangegane verplichtingen (en dus de beschikbare budgetruimte). Aanbeveling We raden het college en de directie aan dat goede monitoring wordt ingericht om te waarborgen alle contracten worden opgenomen zodat bij het opstellen van de jaarrekening 2023 de aangegane verplichtingen voldoende in beeld zijn. Dit helpt ook bij het tijdig signaleren wanneer er aanbesteed moet worden en welke procedure daarbij gevolgd moet worden. Consequentie voor de jaarrekeningcontrole De gemeente zal achteraf gegevensgericht moeten controleren dat de aangegane verplichtingen voldoende in beeld zijn.	Prioriteit Laag

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang

● Opgeloste detailbevinding

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
5	Bevinding Functiescheiding wordt niet preventief afgedwongen bij het aanmaken en autoriseren van memoriaalboekingen Omschrijving bevinding In principe mogen enkel adviseurs (en enkele medewerkers) memoriaalboekingen boeken. Memoriaalboekingen moeten geautoriseerd worden door de budgethouders. Het systeem waarborgt niet zelf dat er twee verschillende collega's memoriaalboekingen aanmaken en autoriseren.	●	●	Risico Het risico bestaat op onjuiste of onrechtmatige memoriaalboekingen. Er zit geen geautomatiseerde controle in dit proces. Dat is een bewuste keuze. Deze handmatige boekingen (circa 1.300 per jaar) worden via functiescheiding verwerkt. Op deze boekingen vindt twee keer per jaar aanvullende controle plaats bij afdeling Bedrijfsadministratie, waarvan een controleverslag wordt geschreven. Dit achten wij voldoende. Consequentie voor de jaarrekeningcontrole De gemeente zal achteraf gegevensgericht moeten controleren dat de gedane memoriaalboekingen terecht zijn gemaakt.	Prioriteit Laag

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang

● Opgeloste detailbevinding

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
6	Bevinding [Sociaal domein]: De controle rondom de prestatielevering in het sociaal domein moet verder worden geformaliseerd. Omschrijving bevinding Gemeente Ede steunt (nog) in belangrijke mate op de productieverantwoordingen van zorgleveranciers om vast te stellen dat de zorg daadwerkelijk geleverd is (prestatielevering). De totale onzekerheid betrof vorig jaar €4,0 miljoen, grotendeels veroorzaakt door ontbrekende productieverantwoordingen of afwijkende controleverklaringen.	●	●	Risico Doordat de gemeente afhankelijk is van deze tijdige aanlevering, loopt de gemeente Ede net als voorgaande jaren het risico dat er onrechtmatigheden ontstaan. Aanbeveling Doordat de gemeente afhankelijk is van de beschikbaarheid en de tijdige aanlevering, adviseren wij de ambtelijke organisatie voor boekjaar 2023 tijdig in contact te treden met de zorgleveranciers. Dit om te waarborgen dat de productieverantwoordingen worden ontvangen om onrechtmatigheden te voorkomen. In de sector zien we de ontwikkeling dat interne processen worden opgezet om de prestatielevering zelf te controleren. Hierdoor ben je als gemeente niet meer helemaal afhankelijk van de productieverantwoordingen.	Prioriteit Hoog

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang

● Opgeloste detailbevinding

- Inleiding
- Inhoudsopgave
- Kernboodschappen
- Controlekader
- Vooruitkijkend
- Bijlagen

Detailbevindingen

#	Detailbevinding	Status 2023	Status 2022	Risico, aanbeveling en consequentie	Prioriteit
7	Bevinding Het gebruik van de hardheidsclausule uit de ASV bij uitgaande subsidies moet onderbouwd en bewust ingezet worden Omschrijving bevinding Vanuit de controles hebben we gezien dat er in enkele gevallen wordt afgeweken van de voorgeschreven aanvraag-en beslistermijnen. Binnen een gemeentelijke algemene subsidieverordening is er dikwijls sprake van een 'hardheidsclausule', zo ook bij gemeente Ede. Het college kan in bijzondere gevallen artikelen van deze verordening buiten toepassing laten of daarvan afwijken, voor zover toepassing gelet op het belang van de aanvrager of subsidieontvanger, leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Het gebruik van deze hardheidsclausule wordt bij het overschrijden van de termijnen op dit moment soms té impliciet gehanteerd.		N.v.t.	Risico Het risico bestaat dat aanvragen voor subsidies niet consequent, consistent en/of niet rechtmatig worden verleend. Aanbeveling Het overschrijden van de voorgeschreven termijnen leidt tot niet tot onrechtmatigheden, omdat er beroep gedaan wordt op hardheidsclausule uit de ASV. We raden aan om meer 'helder en zichtbaar' te documenteren, waarom er wordt afgeweken en waarom (dus) de hardheidsclausule wordt geactiveerd. Consequentie voor de jaarrekeningcontrole De gemeente zal achteraf gegevensgericht moeten controleren dat er terecht en gedocumenteerd gebruik is gemaakt van de hardheidsclausule.	Prioriteit Middel

 Nieuw geïdentificeerde detailbevinding Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang Opgeloste detailbevinding